

บทบรรณาธิการ

National Conference of Family Medicine: เวทีวิชาการและสร้างเครือข่ายเวชศาสตร์ครอบครัว

สตางค์ ศุภผล

บรรณาธิการวารสารระบบบริการปฐมภูมิและเวชศาสตร์ครอบครัว

ตั้งแต่มีการจัดการฝึกอบรมแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว ในปี พ.ศ. 2542 ทำให้ประเทศไทยมีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบบริการสุขภาพของประเทศครั้งใหญ่ ในช่วงเกือบสองทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้ประเทศไทยมีระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ส่งผลให้งานบริการปฐมภูมิมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น เวชศาสตร์ครอบครัวก็ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะ 5-6 ปีที่ผ่านมา มีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวและบริการปฐมภูมิในลักษณะของทีมหมอครอบครัว (family care team) จนกระทั่งมีการกำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2559 มาตรา 258 ข.(5) ให้มีระบบการแพทย์ปฐมภูมิที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม ซึ่งส่งผลให้มีความต้องการแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก

ท่ามกลางข้อจำกัดในการผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว ในขณะเดียวกันบทบาทหน้าที่ของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวก็ถูกจับตามองจากผู้บริหารประเทศและเพื่อนร่วมวิชาชีพ ควบคู่ไปกับการเกิดความคาดหวังในผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม ในการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพและค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพของคนในประเทศ ประกอบกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและปัญหาสุขภาพที่มีปริมาณผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น โรคเรื้อรังที่เกิดจากพฤติกรรมสุขภาพ และปัญหาทางสังคม ทำให้แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวกำลังอยู่ในบริบทที่มีทั้งแรงสนับสนุนเชิงนโยบาย และประเด็นการทำงานที่ท้าทายต่าง ๆ มากมาย จึงเป็นที่น่าสนใจว่าแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวและทีมสหวิชาชีพจะรับมือกับสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร

การประชุมวิชาการเวชศาสตร์ครอบครัวประจำปี : National Conference of Family medicine ซึ่งเป็นความร่วมมือกันระหว่าง ราชวิทยาลัยแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวฯ สมาคมแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป/เวชศาสตร์ครอบครัวฯ และ ชมรมแพทย์เวชปฏิบัติครอบครัวฯ จึงเป็นการรวมพลังทีมงานจากทุกส่วนมาช่วยกันสร้างสรรค์งานประชุมอย่างเต็มที่ ถือว่าเป็นพื้นที่สำคัญ ที่จัดเพื่อเพิ่มการเรียนรู้ในด้านวิชาการให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์ รวมทั้งเพื่อนำเสนอผลงาน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว และทีมบุคลากรที่มีความสนใจ พร้อมกับชื่นชม ยกย่อง แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวที่มีผลงานดีเด่นน่าสนใจ

นอกจากนี้ กรรมการบริหารสมาคมฯ และราชวิทยาลัยฯ ยังมีความตั้งใจพัฒนาให้เวทีนี้เป็นพื้นที่ทางสังคมที่ให้ทีมงานในด้านเวชศาสตร์ครอบครัวได้พบปะกันอย่างไม่เป็นทางการเป็นประจำ ได้มีโอกาสรู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างกัน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการทำงานร่วมกัน และเป็นกำลังใจให้แก่กันและกัน ซึ่งถือว่าการกิจ และบทบาทหนึ่งของสมาคมฯ และราชวิทยาลัยฯ ในการดูแลสมาชิก สร้างความสามัคคีในหมู่สมาชิก รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาวิชาการอย่างต่อเนื่อง

การประชุมวิชาการเวชศาสตร์ครอบครัวประจำปี : National Conference of Family medicine ได้มีการริเริ่มจัดอย่างเป็นวาระใหญ่ประจำปีร่วมกับการมีพิธีมอบหนังสืออนุมติบัตรและวุฒิบัตรแก่แพทย์ที่ผ่านการฝึกอบรมเป็นแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว รวมทั้งแพทย์ที่ได้รับรางวัลแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดีเด่นประจำปีในวันสุดท้ายของการประชุมเป็นครั้งแรกเมื่อปี 2561 โดยใช้ชื่อการประชุมว่า “ก้าวต่อไปของเวชศาสตร์ครอบครัวใน

สังคมไทยยุคใหม่ (Next Steps of Family Medicine in Current Thai Contexts)” จัดขึ้นในวันที่ 21-23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ที่โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่ ก้าวใหม่ของเวชศาสตร์ครอบครัวนี้ คือ ก้าวของการรวมพลังความร่วมมือของทุกภาคส่วน เพื่อทำงานเวชศาสตร์ครอบครัวและจัดบริการสุขภาพปฐมภูมิที่บูรณาการตอบสนองต่อระบบสุขภาพของประเทศ-ไทย เป็นก้าวของการทำงานที่เชื่อมบริการระดับบุคคล ครอบครัว กับระบบสุขภาพชุมชน เป็นก้าวของการพัฒนาที่ชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสังคมที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี การประชุมในครั้งนี้ถือเป็นการประชุมครั้งสำคัญที่เป็นวาระเปลี่ยนผ่านความก้าวหน้าของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวในประเทศไทยทั้งในด้านบทบาทสำคัญของระบบบริการปฐมภูมิ และ ด้านวิชาการที่มีความเข้มแข็งและมีอัตลักษณ์สอดคล้องการนโยบายพัฒนาความเข้มแข็งของระบบบริการปฐมภูมิของประเทศไทย ในการประชุมครั้งนี้ แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว แพทย์ผู้จะรับประกาศ และสหวิชาชีพ เข้าร่วมประชุมกว่า 160 คน มีผลงานวิชาการทั้งงานวิจัยและโครงการชุมชน กว่า 50 เรื่อง นำเสนอในการประชุมวิชาการในครั้งนี้ และมีการบรรยายสำคัญที่เป็นส่วนสำคัญของการมองคุณค่าและบทบาทของเวชศาสตร์ครอบครัวที่แตกต่างจากแพทย์เฉพาะทางด้านอื่น ๆ คือ Keynote: **เวชปฏิบัติ ปรัชญา กับคุณค่า ความเป็นมนุษย์ “Humanities and the Philosophy of Care”** ดร.นพ.โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข และยังมีเนื้อหา ด้านวิชาการทันสมัย เช่น การดูแลผู้ป่วยเบาหวานและโภชนาการลดแป้ง การพัฒนาการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ ผลการปฏิบัติงานตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข (Primary Care Cluster: PCC) การอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะ เช่น การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย ทักษะการสื่อสารเพื่อความเข้าใจและเยียวยา การเรียนรู้ ต่อเนื่องของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว เป็นต้น และนอกจากนี้ยังมีกิจกรรม Welcome night party เพื่อสานสัมพันธ์เครือข่ายแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว 13 เขตสุขภาพทั่วประเทศอีกด้วย

FM conference 2018

National Conference of Family Medicine

สำหรับการประชุมในปีถัดมาปี พ.ศ. 2562 ได้จัดการประชุมในธีม “Primary Care in Harmony” ที่ให้ความสำคัญกับการบริการปฐมภูมิว่าเป็นการปฏิบัติงานของ “ทีมเวชศาสตร์ครอบครัว” ไม่ใช่แค่ตัวแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวเท่านั้น แม้จำนวนแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวยังมีจำนวนไม่ครบถ้วนครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศไทย แต่ทีมสหวิชาชีพที่มีความเข้าใจแนวคิดเวชศาสตร์ครอบครัว ก็ทำให้เกิดประสิทธิภาพการดูแลได้ในระดับหนึ่งเช่นเดียวกัน การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ 27-29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ณ โรงแรม อัล เมรอซ กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นการจัดการประชุมวิชาการพร้อมกับการมอบประกาศ มอบรางวัลแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดีเด่น มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวและสหวิชาชีพเข้าร่วมประชุมกว่า 190 คน ผลงานวิชาการที่นำเสนอ 20 เรื่อง

FM conference 2019

การบรรยายที่สำคัญได้แก่ Plenary I: Harmony in Primary Care, Who Matters? ความผสมผสานกลมกลืน ในระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ โดย รศ.นพ. สุรเกียรติ อาชานานุภาพ มุลินธิหมอชาวบ้าน คุณนเรศ สงเคราะห์สุข สถาบันนานาชาติ IOGT NTO Movement สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นพ.สรรัตน์ เลอมนารัตน์ โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา พญ. สุพัตรา ศรีวิชิชากร นายกสมาคมแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป/ แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวแห่งประเทศไทย (ในขณะนั้น) และเนื้อหาต่าง ๆ ในการประชุมมีเนื้อหาครอบคลุมวิชาการด้านเวชปฏิบัติทั่วไป เวชปฏิบัติครอบครัวและชุมชน ด้านการศึกษาเรียนรู้ที่เป็นการร่วมมือระหว่างวิชาชีพ และการวิจัยด้านเวชศาสตร์ครอบครัวและระบบบริการปฐมภูมิ เป็นต้น ถือว่าเป็นการประชุมที่เนื้อหาเข้มข้นและหลากหลายเหมาะสำหรับการเพิ่มความเข้าใจเรื่องการจัดบริการปฐมภูมิที่ต้องการความร่วมมือที่หลากหลายเพื่อจัดบริการที่มีประสิทธิภาพ

สำหรับในช่วงวิกฤตการระบาดของโรคโควิด-19 การประชุมได้ปรับรูปแบบเป็นการประชุมแบบออนไลน์ ในธีมการประชุม “Family Medicine in Challenging time” ซึ่งสอดคล้องช่วงเวลาที่ยากลำบากของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวในระบบสุขภาพที่ถูกท้าทายด้วยการระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ทำให้ต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อคงประสิทธิภาพและคุณภาพ

ของการให้บริการ การบรรยายที่น่าสนใจของการประชุมครั้งนี้ คือ “การสร้างระบบสุขภาพที่พึงประสงค์ใน ยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง” โดย ศ.ดร.นพ.ประสิทธิ์ วัฒนาภา คณบดี คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และ “Family Medicine during Challenging Time” โดย ผศ.พญ.สายพิณ หัตถิรัตน์ ภาควิชาเวชศาสตร์ครอบครัว คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มีผู้เข้าร่วมประชุมแบบออนไลน์กว่า 200 คน และได้รับเสียงตอบรับถึงเนื้อหาการประชุมที่ทันสมัย หลากหลาย และเป็นประโยชน์ในการทำงานเวชปฏิบัติครอบครัว

และในปีนี้ การประชุมวิชาการเวชศาสตร์ครอบครัว ประจำปี 2565 นี้ เป็นการประชุมครั้งสำคัญเพราะทั่วโลกและประเทศไทยเพิ่งผ่านพ้นวิกฤตการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งต่อเนื่องมาถึง 2 ปีทำให้ไม่สามารถจัดการประชุมที่ทำให้แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวและทีมสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสพบปะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้แบบพบเจอกันในห้องประชุมได้ การประชุมครั้งนี้ผ่านการเตรียมการจากทีมกรรมการจัดการประชุมมาเป็นเวลาเกือบ 1 ปี การเลือกสถานที่จัดประชุมที่ โรงแรมรอยัล ออคิด เชอราตัน ริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่สวยงามเหมาะสำหรับการทั้งได้พักผ่อนคลายและได้ความรู้เนื้อหาวิชาการที่ทันสมัย และพบปะเครือข่ายแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวจากทั่วประเทศ โดยปีนี้จัดการประชุมในธีม “In Primary Care, We Trust” เนื่องจากต้องการให้ความสำคัญกับความเข้มแข็งของระบบบริการปฐมภูมิของประเทศไทยที่ทบทวนย้อนหลังการก่อกำเนิดไปได้ถึงกว่า 1 ศตวรรษ นับแต่ประเทศไทยมี “สุขศาลา” จนมาถึง “คลินิกหมอครอบครัว” และการมี “สามหมอ” ในระบบบริการปฐมภูมิในปัจจุบัน โดยการบรรยายสำคัญที่ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทบทวนประวัติศาสตร์และตระหนักถึงกระบวนการสร้างคุณค่าและความเข้มแข็งของหน่วยบริการปฐมภูมิที่เป็นที่พึ่งที่ใกล้ชิดประชาชนและชุมชนมาโดยตลอด ในหัวข้อการประชุม “In Primary Care, We Trust” โดย นพ. อ. สุรเกียรติ อาชานานุภาพ ท่านได้กล่าวบรรยายมีใจความสำคัญว่า “..ระบบสุขภาพปฐมภูมิไทยมีการวางรากฐานมานานกว่า 1 ศตวรรษ มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง

NCFM 2022

จนมีศักยภาพในการแก้ปัญหาสุขภาพที่ซับซ้อนหลายอย่างในชุมชน เป็นระบบสุขภาพที่มีรูปแบบและพัฒนาการที่มีเอกลักษณ์ ไม่เหมือนประเทศใด ๆ และทำให้เราผ่านวิกฤตโควิด-19 มาอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการยอมรับชื่นชมในระดับนานาชาติ..” และในการประชุมครั้งนี้ เสียงตอบรับทั้งจากวิทยากร ผู้เข้าร่วมประชุม ว่ามีการคัดเลือกเนื้อหาวิชาการที่น่าสนใจ วิทยากรที่มามีความตั้งใจมาสื่อสารองค์ความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ในการที่แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวจะนำไปปฏิบัติดูแล

ประชาชนในพื้นที่ สถานที่จัดงาน บรรยากาศการประชุม และ กิจกรรมสังคมสร้างความประทับใจให้กับผู้เข้าร่วมประชุม รวมถึงพิธีการมอบประกาศนียบัตรที่สร้างแรงบันดาลใจและความภูมิใจให้กับแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวใหม่

จากประสบการณ์การจัดประชุมวิชาการทั้ง 4 ครั้งที่ผ่านมา ทำให้เราวิทยาลัยฯ สมาคมฯ และชมรมฯ 3 องค์กรหลักในการจัดการประชุม เล็งเห็นความสำคัญของการสร้างพื้นที่ที่มีบรรยากาศทางวิชาการ รวมถึงบรรยากาศของการสร้างความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวทั้งรุ่นเดิม รุ่นใหม่ และทีมสหวิชาชีพที่มีส่วนร่วมในระบบบริการปฐมภูมิ รวมถึงเป็นแรงเสริมในการพัฒนาอัตลักษณ์ ความเข้มแข็ง ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว ทีมกรรมการจัดงานจึงมีความตั้งใจที่จะจัดงานประชุมให้เป็นประโยชน์และสร้างความประทับใจให้กับผู้เข้าร่วมประชุมมากขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกปี

โปรดรอติดตามช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนของทุกปีว่าจะมีการจัดประชุมวิชาการเวชศาสตร์ครอบครัวประจำปี : National Conference of Family medicine ที่ไหนเมื่อไหร่ ส่วนทีมจัดการประชุมรอคอยที่จะพบกับแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวทุกท่าน...